

Muistelukeskustelu

Kokemuksia Avoimen dialogin tiimin dialogisesta johtamisesta ja tiimin jäsenyydestä

Muistelemassa osa Jorvin psykoosityöryhmän PSYP:n moniammatillisen tiimin perheterapeuteista vuosilta 1991–2005: Ari Kylänpää, Arja Itkonen, Leena Rieskjärvi, Pauli Uusitalo, Merja Lappi-Rantala, Hanna Honkinen ja Aino Maija Rautkallio

Tallenteen litteroinut ja koosteen keskustelusta kirjoittanut Aino Maija Rautkallio

Aluksi

Kokoonnuimme muistelemaan kokemuksiamme Avoimen dialogin hoitomallin soveltamisesta, johtamisesta ja tiimin jäsenyydestä Jorvin psykoosityöryhmässä (PSYP) vuosina 1991–2005. Muistelukeskustelu käytiin toukokuulla 2025 ja siitä syntyi kahdeksan tuntia tallennetta, jonka litteroinnista tämän artikkelin dialogin kooste on tehty.

Me silloiset PSYP:piläiset haluamme muistuttaa suomalaisen Avoimen dialogin hoitomallin eli Keroputaan mallin (vuodesta 1984–) olevan todellinen vaihtoehto psykoottisten, itse-tuhoisten sekä muiden vakavien mielenterveyden kriisien ja ongelmien hoidon organisoimiseksi organisaation sijainnista, koosta tai väestövastuualueen laajuudesta riippumatta.

Muistellemme kokemuksiamme Keroputaan mallin soveltamisesta Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten väestövastuualueen (220 000–250 000 asukasta) ja HUS-organisaation sekä 1990-luvun taloudellisessa todellisuudessa. Palautamme yhteisessä keskustelussa mieleemme Jorvin mallin syntyä, elämänkaarta ja hoitomallin periaatteita, mutta erityisesti pyrimme sanoittamaan tiimin dialogista johtamista ja dialogisena tiiminä toimimista.

Keskustelun lopulla on pohdintaamme myös siitä, mistä kaikesta saattoi johtua viidentoista vuoden ajan monilla mittareilla menestyksekkäästi Jorvissa toteutetun Avoimen dialogin hoitomallin hiipuminen.

Muistelukeskustelun idean synnystä ja ryhmän kokoonpanosta sekä linjauksesta fokusoida muistelua dialogiseen johtamiseen ja tiimiläisyyteen löytyy kuvausta tässä lehdessä julkaistussa toisessa artikkelissamme *Avoimen dialogin periaattein työskentelevän tiimin johtamisen ja tiimin jäsenyyden erityispiirteistä* (s. 51–62).

Muistelumme polveilee runsaana niin kuin sen kuuluukin, mutta sovituissa teemoissa vietetään myös ansiokkaasti aikaa. Avoimen dialogin johtamisesta ja tiiminä toimimisesta syntyy elävää muistikuvaa.

Muistelukeskustelu

Aino Maija: Ideahan tähän muistelukeskusteluun lähti siitä kysymyksestä, mitä on Avoimen dialogin periaattein toimivan tiimin johtaminen. Mutta tämä ei oo vaan keskustelua johtamisesta vaan myös meidän tiimiläisyydestä, tiimin ja hoitoryhmien jäsenyydestä ja tiiminä toimimisesta.

Leena: Siitä on melkein 35 vuotta kun aloitettiin.

Aino Maija: PSYP avautui 13.5. 1991, ens vuonna tulee 35 vuotta! Te kolmehan olitte Arja, Pauli ja Leena silloin alusta asti?

Arja: Joo niin oltiin. Ja kun me tultiin Jorviin Leenan kanssa 1977, niin alusta alkaen psykoterapeuttinen henki oli Jorvissa vahvana, oli silloin jo psykoanalytikoita ylilääkäreinä.

Aino Maija: Sieltäkö se Jorvin psykiatrian humanistinen ja psykoterapeuttinen perinne jo lähtee, johon PSYP sitten syntyi myöhemmin?

Arja: Joo sieltä. Ja myös mun Oulun ajoista, Tienarin ajoista mulle tuli perheiden tapaaminen luontevaksi osaksi työtä.

Pauli: Kun miettii, että PSYP:in aika oli ”ei-tietämisen” aikaa, niin aika ennen PSYP:piä oli ”tietämisen aikaa”. Psykoanalytikit tiesi ja neuvoi, miten potilaita hoidetaan.

Arja: Ja hoitajat yritti noudattaa ohjeita, kunnes oivallettiin, että pitää ajatella ja olla suhteessa potilaaseen ihan itse. (naurua)

Aino Maija: Oliko tää just se juttu, että kun ylilääkärit oli psykoanalytikoita, niin toisaalta ne loi sen tietämisen kulttuurin, mutta toisaalta sitten tukivat vahvasti sitä, että vain suhdetta luomalla ja suhteessa toimimalla voi hoitaa ja tulla autetuksi?

Pauli: Näin se varmaan oli, sekä ja että. 1977–1984 oli analyttista aikaa. Silloin ei osastohoitajien rooli tainnut olla niin keskeinen, lääkärien oli. On vaikea muistaa niiden roolia. Sellainen muutos PSYP:in aikaan tapahtui, että oh:n rooli on tullut keskeisemmäksi.

Arja: Ideologia oli siihen asti lääkärijohtoinen. PSYP:illä se muuttui ja hierarkiaa purettiin. Mutta ei vastuita purettu.

Pauli: 1985 valmistui Jorvin peruspsykiatrian rakennus, sinne tuli ensin avo-osasto ja muualle Espooseen tuli aluepoliklinikoita tai siis mielenterveystoimistoja, vastuuorganisaationa oli Jorvin sairaalan kuntainliitto. 1991 toteutettiin Jorvin yhdistyminen ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kanssa. Ja HUS aloitti 2000 kun Uudenmaan kunnat yhdistyivät ja perustivat HUS-kuntayhtymän, Jorvista ja PSYP:stä tuli osa HUS:n psykiatrian yksikköä.

Arja: Kun mietittiin, että onko uusi poliklinikka psykiatrian poliklinikka vai psykoosiosasto, niin ayl Antti, yh Seija, Pauli ja minä saatiin tehtäväksi miettiä, että perustetaanko 24/7 osasto. Me lähdettiin kiertämään ympäri Suomea tämän kysymyksen kanssa.

Pauli: Mentiin Keroputaalle ja myös Kuopioon ja Turkuun ja Helsinkiin Hesperiaan. Ayl:n ajatus oli että suunnitellaan "modernia tehokasta avohoitoa ja espoolaiset hoidetaan Espoossa".

Arja: Aluksi suunniteltiin poliklinikka ympärivuorokautiseksi, mutta sitten loppui rahat ja tuli klo 8–16 poliklinikka ja se sai nimekseen PSYP. Rahat riitti avohoidon tiimin palkkaamiseen niin päätettiin suunnitella hoito niin, ettei osastohoitoja juurikaan tarvita ja hoidetaan psykoottiset ja muut vakavat kriisit avohoidossa.

Aino Maija: Miten te sen päätitte, että tulee juuri psykoosityöryhmä, joka perustuu Avoimen dialogin malliin?

Arja: Kaikissa niissä paikoissa, jossa psykoosipoli oli perustettu, **se tapa toimia oli erilaista** ja mielekästä verrattuna yksiköihin, joissa ensisijainen psykoosien kriisihoito toteutui osastolla.

Pauli: Eikä ollut kyllä rahaakaan osaston pyörittämiseen.

Arja: Avohoidossa voi tehdä niin paljon eikä psykoottista ihmistä tarvitse viedä osastolle. **Halua tehdä erilailta oli iso. Ja myöhemmin ajateltuna sehän oli onni, ettei ollut rahaa osastoihin, niin me muokattiin Keroputaan malli Jorviin.**

Pauli: Keroputaalla näkyi vähiten lääkäreitä ja sitten siellä **me kuultiin ei-tietämisestä**. Psykologien rooli oli siellä isompi kuin lääkärien.

Pauli: Turku oli hauska paikka, oli paljon lääkäreitä ja ne oli lunkia porukkaa. **Molemmissa paikoissa henki oli, ettei hötkyillä eikä tiedetä.**

Arja: Siinä oli jotain merkittävää, että meidät otettiin Paulin kassa suunnittelemaan.

Aino Maija: Onko tää just sitä erilaista johtajuutta?

Ari: Eli **teidät sitoutettiin**.

Pauli: Joo se kannatti, koska meillä oli molemmilla talon tavat.

Pauli: Silloin kun suunniteltiin, niin mietittiin, että saataisko lisää resursseja vai kehitetäänkö uutta?

Ari: Tässä ois viesti tulevaisuuteen: Jorvi ja Keroputaa keksivät jotain muuta ja uutta, kun rahat loppui, Keroputaa keksi psykoosien dialogisen avohoidon ja me keksittiin, miten se sovellettais tänne pääkaupunkiseudulle.

Aino Maija: Olihan Turussa ja Kuopiossa jo kehitetty perhe- ja verkostokeskeistä ja tarpeenmukaista psykoosien hoitoa.

Pauli: Me käytiin Kuopiossakin.

Arja: Ja oltiin vaikuttuneita! Jokaisella työntekijällä oli mahdollisuus vaikuttaa työhönsä ja kokemus, että minulla on pääomaa vaikuttaa tähän työhön ja että minua arvostetaan.

Merja: Niin kuin PSYP:illä!

Arja: Kaikkialla missä oli psykoosityöryhmä, huokui arvokkuus ja yksilöllisyys ja innostus ja usko itseen ja työhön!

Aino Maija: Tää on kyllä niin tärkeätä!!

Leena: PSYP:illä oli viikon perehdytyskurssi uusille. Kaikki uudet tulijat oli samalla kurssilla, oli sitten ylilääkäri tai sairaanhoidon opiskelija.

Aino Maija: Se teki minuun kyllä vaikutuksen, kun tulin PSYP:lle puoli vuotta sen perustamisesta, että kaikki meidät eri ammattiryhmät perehdytettiin yhteisellä perehdytyskurssilla, joka perustui dialogisuuteen, reflektiivisyyteen, tapauskohtaisuuteen ja tarpeenmukaisuuteen. Moniammatillinen perehdytys!

Merja: Ja sitä perehdytettiin, että "Ken luuriin tarttuu, se luuriin hukkuu!"

Pauli: Se oli mun keksimä!! Jos joku jää musta niin tää lause!!! Jossain vaiheessahan se meni siihen, että jos sä vastasit puhelimeen niin sä olit hoitoryhmän (HORY) jäsen.

Ari: Joo ja muu HORY määräytyi siten, että kenellä oli aikaa. Ja kaikkien 18:n kirja oli käytettävissä.

Merja: Joo kaikkien kirjat oli siellä esillä kansliassa ja niihin voi varata ajan hoitokokoukseen.

Aino Maija: Tää on aivan oleellinen juttu, että kun te johditte tätä porukkaa, että kaikki oli tasavertaisia tulemaan HORY:yn.

Merja: Me oltiin kaikki yksilöitä ja saatiin olla erilaisia.

Aino Maija: Ja johtamisella on merkitystä siinä, eikö? Mutta miten te sen teitte?

Pauli: Oltiin erilaisia, oli kumminkin osa porukkaa, joku ei sietänyt tätä, oli joku joka olisi halunnut tiukempaa johtamista.

Ari: Muistan, kyllä, jotkut olisivat halunneet.

Ari: Siihen johtajuuteen, mun kokemukseen siitä - - - olen monilla eri osastoilla ollut töissä ja olen ottanut oppia miten ei kannata tehdä, esim. siitä, ettei oh puutu vääryyksiin..

Aino Maija: Miten sä Ari kehitit sellaisen johtamistavan, josta tuli sitten PSYP:n johtamista?

Ari: Erikoistuin Kuopiossa psykiatriaan ja hallintoon ja menin ensin töihin Harjamäen polille. Sieltä minua sitten pyydettiin osastonhoitajaksi osastolle, jossa osa henkilökunnasta oli siirretty muualle siellä tapahtuneen ikävän potilaan hoitoon liittyneen tapahtuman vuoksi. Sillä lailla minun oh-urani alkoi, kun kaikki olivat kärkeissään muutoksesta. Fiksu ylilääkäri hommasi hyvän työnohjaajan ja käsiteltiin koko hankalaa tilannetta. Aika kuisessa paikassa aloitin oh:na. Olin kyllä erikoistunut jo hallintoon psykiatrian lisäksi. Siitä sitten hiljalleen selvittiin. Alettiin kehittämään osastoa. Mulla oli nuorena ihmisenä kaikenlaisia ajatuksia. Menin muun muassa Helsinkiin sairaalaympäristön kehittäminen - koulutukseen. Liisa Horellin koulutus, miten srl-ympäristöä kehitetään terveysvaikutteiseksi ja miten potilaat otetaan mukaan hoitoon. Meikä poika meni takaisin ja ehdotin viherkasveja osastolle ja henkilökunta epäili, että potilaat syövät ne kasvit (naurua). Sitten alettiin pitämään osastokokouksia ja saatiin viherkasvejakin.

Ari: Sitten ajattelin, jos henkilökunta olisi omissa vaatteissaan. Kyselin, mitä mieltä olisitte. Joku kysyi arasti, että mitenkä sitten erottaa potilaan ja hoitajan toisistaan (**naurua**).

Arja: Toteutuiko se sitten?

Ari: Toteutui!

Aino Maija: Oliko toi poikkeuksellista johtamista silloin 1980-luvulla?

Arja: Sua ei haitannut, että susta ajateltiin, että oot outo?

Ari: Ei, kun se kuuluu työhön..

Aino Maija: Onko tossa on jotain semmosta mikä vois selittää, miten meitä johdettiin..

Ari: **Mä oon aina tykännyt kehittää ja muuttaa asioita** ja varmaan se liittyy lapsuuteen, kun oon lapsesta asti muuttanut paljon - - - pitää sopeutua.

Arja: Liittyykö sulla siihen myös se ajatus, että tää mitä teen vois olla oikein? Kun tein Arin kanssa töitä, niin katsottiin pidemmälle, **että pidemmän päälle tämä on oikeudenmukaista**, pitää sietää nyt epämukavuutta ja nousta yläpuolelle - - - että tää kyllä kääntyy hyväks kaikille.

Arja: **Ja Ari sä usein sanoit kun tulit hallinnosta, että ei me niin tehdä kun ne sanoo, me tiedetään, miten tää pitää tehdä. Samanaikaisesti voi arvostaa johtoa ja ajatella itse.** Sulla oli myös pääsy sinne kaikkein pyhimpään eli johtoryhmään ja ne luotti suhun.

Ari: Oon miettinyt sitä, että meidän ylilääkärit oli kaikki 60-lukulaisia. Tietyllä tavalla yhtä sukupolvea aiempia, ne tiesi, että voi olla systeemiä vastaan ja voi rikkoa rajoja. Ne oli ylilääkäreitä, ne suojas, mutta ne hyväksyi meidän kaikkia juttuja, kun ajattelee meidän koulutuksia ja kaikkia, eihän me oltais mitään saavutettu ilman niiden asennetta ja suostumusta ja lupia.

Arja: Mutta **sä uskalsit rohkeasti esittää kaikkia niitä juttuja ja pyytää koulutuksia.**

Pauli: Nyt ollaan ytimessä!

Arja: Nyt ollaan ytimessä!

Merja: Sä tunsit meidät kaikki mutta pomot tunsivat meidät kaikki myös.

Arja: Kukin meistä puhui ylilääkäreille ja ylihoitajalle, ei vaan oh, se oli vastavuoroista, noilla on ideoita, joita kannattaa kuunnella.

Ari: Välillä oli pula lääkäreistä niin kysyttiin yl Jukkaa ja yl Mikkoa hommiin ja he molemmat tuli mukisematta mukaan hoitokokouksiin.

Pauli: Kun kierrettiin Itämerta ja käytiin kongresseissa, ja muiden pomot kysyi miten todistatte että tää on toimiva metodi. Luvut puhui sitä, että kuinka paljon vähemmän potilaita meni Tammiharjuun kun PSYP alkoi ottaa lupauksensa haltuun (palvelulupaus: hoitokokous viimeistään seuraavana arkipäivä yhteydenotosta).

Ari: **Tää palvelulupaus toteutui koko PSYP:n ajan 100 prosenttisesti.**

Ari: Lukuja vielä, olen tykännyt seurata kustannuksia, mitä tää touhu maksaa, muistan kerran kun meni Jukan (yl) luo ja sanoin, että me ollaan lokakuulla hankittu palkkamme, annatko vapaana vai miten? (naurua)

Pauli: PSYP maksoi miljoonan, mutta on säästetty toinen. Me tienattiin vuokrat, hallinnon vyörytykset, me tehtiin se puoli, juuri tällä tavalla ihmiset ymmärtää, paremmin numeroita, kuin sisältöä..

Aino Maija: Miten te johditte sitä muutosta dialogiseen hoitokulttuuriin?

Arja: No se oli hyvä, että sä Ari olit samaa mieltä, että haluat tehdä sitä potilastyötä.. siksi meidän yhteistyö lähti helposti liikkeelle, se oli mulle tärkeää.

Arja: Mä taas en halunnut olla osastohoitaja vaan oh:n keskustelukumppani. **Me tehtiin tiiminä yhteistyötä, pähkäiltiin ja keskusteltiin ja kuva syntyi mitä PSYP:lle ja tiimille kuuluu.**

Ari: **Meillähän oli määritellyt yhteiset keskusteluajat, mitä kehitetään, onko ongelmia, mitä huomattiin, mitä tarvitaan ennakoitiin - - - me keskusteltiin säännöllisesti ja totta kai akuutteihin asioihin reagoitiin.**

Arja: Ja kaikki tiimiläiset oli koko ajan myös mukana ringissä ja kehitettiin yhdessä.

Arja: Kulmakiviä oli, että jokaisella oli oma työnohjaaja ja jokaisella pitää olla koulutusta ja että kaikki saavat saman dialogisen ja perhetyön koulutuksen. Just että kaikki kaikkien koulutusrahat laitettiin yhteen.

Aino Maija: Tää oli varmaan oleellista!

Ari: Ja oli myös yhteinen työnohjaaja ja kaikki PSYP:piläiset osallistui työnohjaukseen.

Arja: API-projekti tuli 1992, siihen osallistuttiin ja sieltähän tuli periaatteet ja kouluttajat ja työnohjaajat, hirmu hyvät!

Ari: Sittenhän me itse alettiin itse kehittää koulutusjaksoa, saatiin maailman ja Suomen huippuja kouluttamaan ja työnohjaamaan. Rahoitus järjestyi, kun tehtiin yhteistyötä muidenkin kanssa. Meillä kävi Steve de Shazer ja Insoo Kim Berg, Jukka Aaltonen, ja Viljo Rökköläinen ja Jaakko Seikkula ja Jan-Christer Wahlbeck ja Katriina Kuusi ja Riitta Rasimus ja Peter Sundman - - - Tom Andersen kävi monta vuotta, samoin Jarl Wahlström, heidän kanssaan oli suoria työnohjauksia, joissa koko yksikkö oli mukana. Kyllähän siinä vähemmästäkin innostuu ja oppii.

Aino Maija: Niin ja melkein kaikki meistä kouluttautui PSYP:n aikana perheterapeuteiksi, osa oli jo yksilöterapeutteja.

Ari: Moniammatillisuus - - - tosi tärkeää - - - lääkärit luottivat hoitoryhmiin. Jos ei ehtinyt mukaan hoitokokoukseen koko ajaksi, lääkäri tuli 10 min mukaan jossain vaiheessa tai ennen tapaamista antoi reunoja lääkityksellekin, jos sitä tuntui tarvetta kokeilla – antoi tunnetta että yhdessä vastataan - - - kaikkien ammattitaitoon luotetaan. Se tuntui hyvältä.

Pauli: Mun tekis mieli kuulla siitä enemmän kun me tultiin eri suunnista. Ja sä olit Ari laskenut meidän populaatiosta, että oli saatavissa 176 eri kolmen hengen hoitoryhmää. Käytännössä meni niin, että kun puhelin soi, niin en mä koskenut kaikkiin kirjoihin, vaan kyllä ne alkoi valikoitua kenen kanssa oli helpointa tehdä hommia. Kuinka paljon tästä valui sulle ja Arjalle, kuinka paljon tuli kritiikkiä siitä että voiko olla näin, että valitaan työryhmää ja työparia. Se oli potilaitten etu uskallan sanoa, mutta tuliko siitä feedbackia teillepäin?

Ari: Ei tullut, näinhän mä sen mutta kun kaikki ajatteli, että tää toimii, kun ei kukaan tullut mulle sanomaan, ihmiset löysi sopivan kumppanin ja niin tehtiin hommia - - - kuka kenenkin kanssa toimi parhaiten.

Arja: Ja tiukan paikan tulleen kaikki teki kaikkien kanssa.

Kaikki yhteen ääneen: Niin tehtiin!!! (naurua)

Hanna: Mä vielä mietin, miten ne hoitoryhmät muodostui? Kun mä en ikinä huomannu, jossa mä olisin kokenut, että joku valkkaa hoitoryhmää, että olis halunnu jonkun muun lääkärin. En muista ikinä kohtaa, että joku valkkaa työntekijöitä - - - ei ollu klikkejä.

Arja: Ei se semmosta ollut mutta jossakin kohden saattoi ajatella, että joku ois tässä hyvä - -
- se jotenkin ajautui.

Pauli: Osin ajautui, mutta osin tietoista valintaa.

Ari: Aino Maijahan nimesi ja muokkasi yksilöterapian jorvilaisen version eli "kaksiloterapian", jossa kaksi terapeuttia tapaa potilasta yksilöterapiaprosessina osana kokonaishoitoa. Eikö kaksiloterapiaan sysäys tullutkin PSYP:n yksilöterapeuteilta, kun yhdessä mietittiin, miten yksilöterapian tarpeeseen vastataan Avoimen dialogin hengessä?

Aino Maija: Joo tuli, nimenomaan heiltä! Lähdettiin sitten muokkaamaan sitä kuuden hengen porukalla, jossa oli yksilöterapeutteja ja perheterapeutteja.

Ari: Joo ja Arjan kanssa tehtiin paljon töitä yhdessä, kaksiloterapiassa vaihtui toivo vuoronperään toiselta toiselle ja vaihtui projektiotkin. Ja **kaksiloterapian tekeminen varmaan auttoi meitä osastonhoitajaparinakin.**

Arja: Kaikki teoria auttoi esimerkiksi juuri reflektiivisestä ja dialogisesta työstä ja kaksiloterapiasta ja perheterapiasta, ettei mennyt energiaa panttaamiseen, vaan tiedettiin että kun annetaan mennä ja reflektoitiin ja oltiin rehellisiä, niin se auttaa.

Aino Maija: Keroputaalta opittiin vahvasti se avoimen dialogin periaate, että **se on arvokasta, että ollaan eri mieltä avoimesti, moniäänisiä - - -** ja erityisesti se, **ettei puhuta tapaamisten jälkeen vaan kaikki puhutaan potilaan ja perheiden kanssa ja kuullen tapaamisissa. Niin se saattoi auttaa teitä pomoja, ettei tullut sitä kuonaa pomoille setvittäväksi tapaamisten jälkeen, vai auttoiko se teidän mielestä?**

Ari ja Arja: joo auttoi, ei tullut sellaisia ongelmia, joihin olis tarvinnut jotenkin puuttua tai selvitellä.

Arja: Uskalsi kun luotti kokeilla sitä, mikä pelotti ensin. Kyllähän ne potilaat ja perheet tykkäsi siitä, että oltiin avoimia ja rehellisiä..

Arja: Tekee mieli vielä sanoa, että muistan kun mietin, että pitäiskö oh:n sanoa enemmän, että näin ja näin ja näin tehdään. Muistan että Ari sanoi että jatketaan vaan näin, että **kestetään vaan näin, ettei anneta vastauksia ja neuvoja, että näillä ihmisillä on järkee päässä.**

Aino Maija: Ai te teitte sen niin!!

Arja: Joo niin me tehtiin, **katsoin Aria aina välillä ja Ari vaan vahvasti katseellaan,** ettei mennä ratkomaan, kyllä ne hoitoryhmissä itse ratkoo.

Aino Maija: Tommonen tunnejälki mulle jäi alaisena ja tiimin jäsenenä - - - teiltä ei heti tullut ylisuojelua - suojelua kyllä - mutta ei ratkaisua tai neuvoja, **jompikumpi sanoi, että mennä keittämään kahvit tai nyt pidät vähän taukoa.**

Pauli: Oleellista on tämä, että kun me sanottiin asiakkaille, ettei me tiedetä, niin sama asenne keskijohdolta, ei tiedetty heti, vaan palataan asiaan tai puhutaan yhdessä, ette lähteneet kahdenkeksiin ja tai minkään hory:n yksittäisiin väentöihin.

Ari: Koska tämä oli hoitoryhmätyötä dialogisesti niin ratkaisutkin oli hoitoryhmätyötä dialogisesti.

Ari ja Arja: Olihan jossain muualla vielä ajatus, että ”kaikki psykoosipotilaat pitää ottaa sairaalaan ja antaa lääkettä”, se oli hoitokulttuuri silloin.

Ari: Ylilääkärit ovat joutuneet kohtaamaan näitä hoitokulttuurimuutoksia, hehän ne iskut otti vastaan ja kantoivat meitä, kun me tehtiin hommia. Rohkeita hyppyjä tehtiin.

Ari: Pitäisi lähteä alhaalta ylöspäin johtaminen ja kehittäminen ja niin että ylin johto tukee työntekijöitä, eikä ylhäältä alaspäin, että annetaan ohjeita, tehdään typeryyksiä ja ajetaan toimivat hoitomallit alas. Pitää luottaa siihen, että ne, jotka tekee, osaa ja tietää, miten sitä työtä tehdään, johdon tehtävä on miettiä resursseja ja muuta, mutta pitää kuunnella tekijöiden idea ja luottaa. Kun PSYP toimi parhaiten niin johto luotti meihin.

Aino Maija: Kun oon yrittänyt perhetyön ja perheterapian koulutuksissa kuvailla, miten PSYP:llä homma toimi, niin teidän oh:n ja aoh:n ja koko tiimin toimintatapojen lisäksi olen kertonut, että meidän ylilääkärit oli psykoanalyttikkoja ja sillä oli kyllä merkitystä, että ne **ymmärsi hoitosuhteen merkityksen**, sen minkä tutkimukset osoittaa hoidon vaikuttavuuden kannalta merkitykselliseksi. Muistan kun Jukkakin (yl) pisti päänsä kerran kansliaan ja sanoi, että en minä tuosta teidän perhehommasta ymmärrä, mutta **kunhan hoidatte suhteita niin me hoidetaan rakenteita ja tilastoja ja että jos te ette hoida suhteita niin ei tästä mitään sitten tule.**

Arja: Hallinto piti omana tietonaan isot hallinnolliset taistelut ja se ei valunut meille, mutta ne oli kiinnostuneita meidän työstä. Ne sanoi että tehkää hyvin potilastyö ja me hoidetaan niin että te voitte sen tehdä.

Aino Maija: Eevakin (ol) oli osa johdettavaa porukkaa, vaikka oli toisaalta osastonlääkäri.

Ari: Eeva ei halunnut johtaa, sanattomasti sopimuksesta lopetin pyytämisen yhteisjohtamiseen, Eeva antoi mulle tilaa, ei puuttunut johtamiseen.

Aino Maija: Mutta mitä Eeva antoi työn sisältöön, se oli fundamentaalia! Eeva oli idean ihminen, psykoosien dialogisen hoidon uranuurtaja.

Pauli: Muistako Arja PSYP:n ekan potilaan! Tuli se nuori kundit, jolla oli sisäänpääsykoe ja oli mukana jääkaappipakastimen kokoinen kaveri ja vanhemmat.

Merja: Kuka se jääkaappipakastin oli?

Pauli: Jääkaappipakastin oli eno tai joku asiaankuuluva. Niillä oli kauhea riita - - - se oli ensimmäinen kokemus olla Eevan kanssa tapaamisessa ja päädyttiin siihen äiti lähtee

sukuloimaan, äijät menee kotiin ja saunoo ja saa yhden lääkkeen mukaan, jota ei oo pakko ottaa ja tuutte huomenna uudestaan.

Pauli: Se oli mun eka kokemus avohoidosta ja psykoosityöryhmätyöstä: ai TÄÄ on PSYPPI!

Aino Maija: Ja kaikki toi sukeutui teidän yhteisestä keskustelusta?

Pauli: Joo, ei tää ollu mikään lyhyt tapaaminen - - - kyllä pyöriteltiin porukalla.

Merja: Eeva toi hyvin yksinkertaiset asiat hoitamiseen, monimutkaisiin tilanteisiin oli arkiset ratkaisut. Ei menty diagnoosi edellä, mentiin perhesuhteet edellä ja hetki kerrallaan.

Aino Maija: Mulla oli hirvittävä poisoppiminen, että tehdään yksinkertaista, joillakin ei ollut poisoppimista, osasitte jo, mutta mulla oli. Ja mun oli niin vaikee asettua lyhyen ajan suunnitelmiin, ettei tarvinnut tehdä suunnitelma perheen kanssa kun huomiselle. Nyt ajattelen, että se on ihmeiden lähde se "huominen".

Ari: Viesti oli, että ei tässä mitään hätää.

Hanna: **Tossa oli just se mahdollisuus, että tulkaa huomenna uudestaan.**

Kaikki: No se oli ihan ytimessä!

Arja: Ja se, että te uskotte, että minä selviän TÄLLÄ YHDELLÄ PILLERILLÄ, potilas voi ajatella että enhän mä niin hirveän sairas ole, kun selviän tällä yhdellä. Tai en tarvitse sitäkään.

Pauli: Ari, sen vielä kysyn, että kun asiakas tuli ilman lähetettä, niin en ainaskaan saanut koskaan noottia, että otit sitten väärän pokan.

Kaikki: Ei ikinä!!

Ari: Ei oo vääriä asiakkaita!

Aino Maija: Miten ihmeessä se homma toimi, kun meitä oli iso joukko ja aika riitti, huoneet riitti, kaikki sai palvelun viimeistään 48 tunnin sisällä, tehtiin kotikäyntejä, tapaamisia oli kaikilla kuudesta kahdeksaan joka päivä??

Arja: **Ja osastosihteerit oli kyllä joustavia ja hoiti koko sirkusta!**

Leena: Niin oli! Ja mehän lopetettiin kaikki potilastiimit tarpeettomina. Yksi tiimi oli torstaisin klo 12-13 ja sinne tuli kaikki. Siinä sitten puhuttiin meistä ja koulutuksista ja muusta. Mutta potilaista puhuttiin vain hoitokokouksissa kun he oli itse paikalla. Lopultahan potilaat ja perheet tuli työnohjauksiinkin.

Ari: Kirjaamiset oli aina ajan tasalla, kaikki oli kunnossa.

Merja: Kirjoituskoneilla kirjoitettiin trrrrrrrrr. (naurua)

Aino Maija: Muistanko oikein, että eihän me känisty??

Arja: Ei känisty.

Ari: Jos muistellaan sairaslomatilastoja, niin ei oltu juurikaan sairaana. Ja muistattehan sen periaatteen, että jos jollain oli veemäinen olo, niin sen sai heti aamukahvilla sanoa, niin muut otti huomioon.

Kaikki : Joo!

Arja: Ja se aamukahvi, se oli tärkeä.

Kaikki: NIIN OLI!!

Arja: Siinä sai rauhassa istua ja aloittaa päivää porukalla.

Aino Maija: Ja aina juhlittiin, kun jollain oli merkkipäivä! Ja juhlittiin isosti! Tehtiin samalla kaikki sovitut työt, tietenkin. Se oli taidetta, se juhliminen työn keskellä!

Tässä kohdassa pidettiin keskustelussa noin kuuden tunnin kohdalla pieni tauko ja sitten jatkettiin. Tauon jälkeen muistelu kääntyi PSYP:n loppuaikoihin.

Ari: Mietin tässä omaa osuuttani PSYP:n toiminnan loppumiseen. Tuli HUS:n hallinnon kuvion muutokset - - - aikamoista painetta rupes tulemaan - - - otti päähän kun tuli tunne, että ajetaan hyviä asioita alas. Uuden johtavan ylilääkärin toimesta Jorvissa lakkautettiin toimintoja. En halunnut olla siinä mukana ja lähdin PSYP:ltä.

Tässä kohdassa kaikki alkavat muistelemaan, milloin ja miksi ja mihin lähtivät PSYP:iltä. Muutos kuvautuu useimpien kokemuksena nopeana, valtavana ja vaikeana. Uusi johto sivuutti Avoimen dialogin perhe- ja verkostokeskeisen mallin ja alkoi esimerkiksi edellyttää hoitajilta yksilökeskeisiä diagnostisia haastatteluja ja lääkärit suunniteltiin konsulteiksi.

Hallinnossa oli silloin vielä myös meidän omia vanhoja johtajia.

Ari: Me kyllä yritettiin yhdessä estää kaikin voimin muutosta, mutta ei sille voinut mitään. Hallinnon paha olo valui alas, ne oli kaikki tosi kärmeissään, ylihoitajat ja ylilääkärit. Mutta uusi johto johti ja määritteli eikä kukaan voinut siihen vaikuttaa. Oli meillä kokouskin työajan ulkopuolella vanhan johdon kanssa, jossa mietittiin, että mitä voitais tehdä. Mutta ei siinä mikään auttanut. Tulikohan se PSYP:in loppu sitten lopullisesti siinä, kun alkoi lähteä porukkaa niin ei enää löytynyt luovia työpareja, ei voinut enää luottaa työpariin, kun ei ollut yhteistä koulutusta ja ajatusta, mikä vaikuttaa ja auttaa? Vai siinä, kun mä päätin lähteä?

Ari jatkaa: Mun täytyy tunnustaa teille yksi asia. Kun jäin lopullisesti eläkkeelle vuosia myöhemmin, niin aloin näkemään unia PSYP:stä: tulin sinne ja kukaan ei ollut tuntevinaan. Taustalla oli varmasti huono omatunto - - - tiedän mietin kusinen paikka oli - - - jätin PSYP:in ja pelastin oman nahkani..

Arja: Onko ne sellaiset unet loppunut?

Ari: On!

Aino Maija: Kauheen yksin olette te kaksi nämä vaiheet joutuneet käymään, kun hallinto vaihtui ja psykiatrian prioriteetit ja arvot muuttuivat ja jouduitte kumpikin tahollanne miettimään jäädä vai lähteä.

Ari: Työ oli silloin hauskaa, kun tehtiin yhdessä! Oli tunne, että pystyy vaikuttamaan, potilaiden hoitoon ja omaan työhön. Parasta oli koulutukset, työnohjaukset, ja kehittäminen, yhdessä oppiminen ja sopeutuvaisuus.

Ari: Oikeestaan vois nyt tässä miettiä mitä oltais voitu tehdä toisin - - - oltiin hyvin koulutettuja, meillä oli hyvä maine - - - olisiko pitänyt siirtää Avoimen dialogin hoitokulttuuria eri tavalla uusille?

Arja: Minä jäin sinne vielä joksikin aikaa. Mutta kun moni lähti yhtä aikaa PSYP:ltä ja uusia työntekijöitä tuli, niin oli yhdellä kokeneella viisi uutta perehdytettävänä, se oli mahdoton yhtälö; heiltä vaadittiin liikaa. Heillä ei ollut mahdollisuutta rauhassa opiskella. He näkivät, mitä odotetaan ja kokivat etteivät pysty - - - ja sitten syyttivät meitä siitä, ettei ohjattu. Se oli kaikille meille raskasta aikaa.

Aino Maija: Varmasti oli! Olikohan PSYP:n idea kuitenkin siinä yhdessä kehittämisessä ja yhdessä opiskelussa ja se mahdollistui, kun johto luotti ja suojeli. Uudet tuli vanhaan eivätkä voineet osallistua heti kehittämiseen. Mutta miten tämä kaikki meidän muistelu voisi tulla inspiraatioksi joillekin, jotka haluavat kehittää dialogista hoitokulttuuria tai ylipäättään uutta?

Arja: Niinpä! Mitäs nyt tapahtuu seuraavaksi?

Ari: Pidetään tästä kongressi! Minkä helkutin takia, kun Suomessa on Keroputaan malli, niin miksei sitä käytetä, järkevää, rahaa säästävää mallia, joka sopii kaikille!

Merja: Keroputaan malli on yks, mutta tää on Jorvin malli!

Ari! No pidetään yhteinen kongressi keroputaalaisten kanssa?

Aino Maija: Olen kuullut, että Tampereen lastensuojelussa on kokeiltu Avoimen dialogin mallia.

Ari: Pidetään yhteinen kongressi kaikkien niiden kanssa, joilla on kokemusta Avoimen dialogin hommista ja kutsutaan sinne niitä mukaan, joita ne kiinnostaa!

Muistelukeskustelu päättyy.

Toivomme, että meidän muistelukokemuksistamme voisi versoa inspiraatiota yhteistoiminnallisuuden, dialogisuuden ja perhekeskeisyyden lisäämiseen tämän päivän olosuhteissa toimiviin hoitosysteemeihin, niiden johtajuuteen, tiimiläisyyteen ja hoitoprosesseihin.

Vastaamme tällä perheterapeuttiporukalla keskustelussa valitsemistamme näkökulmista sekä olemme valmiit muokkaamaan näkemyksiämme uusien muistojen ilmaantuessa kenelle ja keille tahansa.

PSYP:n perustamisen 35-vuotisjuhlavuonna 2026

Ari, Arja, Leena, Pauli, Merja, Hanna ja Aino Maija